

Vlaams
Parlement

ingediend op **653** (2020-2021) – Nr. 1
23 februari 2021 (2020-2021)

Voorstel van resolutie

van Jan Laeremans, Klaas Sloomans, Els Sterckx en Chris Janssens

over de volwaardige splitsing
van het gerechtelijk arrondissement Brussel

TOELICHTING

Decennialang hebben de Vlaamse partijen geijverd voor de splitsing van het kiesarrondissement en het gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde. Beide arrondissementen strekten zich immers – als enige – uit over zowel het Nederlandse taalgebied als het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Voor de gerechtelijke sfeer had dat tot gevolg dat inwoners van Halle-Vilvoorde zich door Franstalige kamers van de rechtbanken in Brussel konden laten berechten, wat een flagrante inbreuk op de homogeniteit van het Nederlandse taalgebied vormt.

Als gevolg daarvan werd in 2012 met de zesde staatshervorming een hervorming van beide arrondissementen doorgevoerd. Voor het gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde werd, net als voor het kiesarrondissement, evenwel een halfslachtige regeling uitgewerkt. Het gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde werd immers niet echt gesplitst, maar werd hervormd tot het gerechtelijk arrondissement Brussel. In dat kader zorgde die hervorming niet voor een splitsing, maar wel voor een ontdubbeling van de rechtbanken in (eentalig) Nederlandstalige en (eentalig) Franstalige rechtbanken die voor het hele rechtsgebied bevoegd zijn. Het parket daarentegen werd wel gesplitst in twee parketten: daarvan is één bevoegd voor Brussel-Hoofdstad en een ander bevoegd voor Halle-Vilvoorde. Maar die splitsing van de parketten ging wel gepaard met bijzondere taalregelingen. Het parket van Halle-Vilvoorde is bij wet weliswaar samengesteld uit Nederlandstalige magistraten, maar een derde van hen moet nog steeds een functionele taalkennis van het Frans bezitten. Bovendien worden functioneel tweetalige Franstalige magistraten vanuit het parket van Brussel gedetacheerd naar het parket van Halle-Vilvoorde.

Die nieuwe regeling kreeg ook een grondwettelijke verankering in een nieuw artikel 157bis van de Grondwet. Dat heeft tot gevolg dat de 'essentiële elementen' van die hervorming uitsluitend bij een bijzondere wet kunnen worden gewijzigd en dat noch de Raad van State, noch het Grondwettelijk Hof die 'essentiële elementen' als strijdig met (andere bepalingen van) de Grondwet kunnen beschouwen.

Het op die manier hervormde gerechtelijk arrondissement Brussel doet dus nog steeds afbreuk aan het Nederlandstalige karakter van het Nederlandse taalgebied. Maar daarnaast is die hervorming, zoals voorspelbaar is, in de praktijk ook een compleet fiasco gebleken en bemoeilijkt ze ernstig een efficiënte rechtsbedeling in Halle-Vilvoorde, voor zover ze die al niet onmogelijk maakt.

In dat verband slaakte de procureur des Konings van het parket van Halle-Vilvoorde naar aanleiding van de federale regeringsvorming een noodkreet die kan tellen. Ze stelt onder meer: "Je moet weten dat 95 procent van onze zaken via een opsporingsonderzoek wordt gevoerd, in plaats van via een gerechtelijk onderzoek. In een deel van die dossiers wijzigt de proceduretaal al automatisch tijdens het onderzoek door toepassing van de taalwet of omdat de verdachte er expliciet om vraagt, maar meestal wordt pas op de zitting ten gronde ineens een taalwijziging gevraagd. Maar zo'n taalwijziging betekent een enorm tijd- en geldverlies, want het dossier moet volledig of toch grotendeels worden vertaald. Daarenboven is de Franstalige rechtbank in Brussel er qua personeelsbezetting niet op voorzien om nog eens alle zaken met een taalwijziging uit Halle-Vilvoorde er bij te nemen." En verder: "Vóór de splitsing van het gerechtelijk arrondissement hadden we tweetalige onderzoeksrechters. Zelfs bij een taalwijziging bleven ze het dossier bijhouden. Nu moet de aangestelde onderzoeksrechter telkens worden ontslagen en moet er een nieuwe vordering worden ingesteld bij een nieuwe onderzoeksrechter. Dat zorgt niet alleen voor geld- en tijdverlies, maar ook voor verlies van kennis, want die andere onderzoeksrechter moet zich volledig inwerken. Ook de kans op procedurefouten wordt groter, en die kan in het kader van de taalwetgeving soms grote gevolgen hebben."

Ook de regeling over het voeren van onderzoeken door Franstalige onderzoeksrechters is volgens de procureur des Konings absurd: "Om te vermijden dat ze moeten wachten op de vertaling van de processen-verbaal, stellen ze een Franstalig politiekorps aan. Zo moet de lokale politie van Brussel Noord vaak feiten onderzoeken die zich in Vilvoorde hebben afgespeeld. Maar die politiezone beschikt niet over de capaciteit om dat te doen en ze hebben niet de affiniteit met het terrein die onze politiediensten wel hebben. Dit is bovendien zeer demotiverend voor de onderzoekers uit Halle-Vilvoorde die altijd de eerste vaststellingen mogen doen en vervolgens hun dossier kwijt zijn. Kortom, dit is geen goeie inzet van mensen en middelen." Bovendien wordt er volgens de procureur des Konings ook veel aan 'taalshopping' gedaan doordat Franstalige rechters de reputatie hebben mildere vonnissen uit te spreken dan hun Nederlandstalige collega's. De besluiten van de procureur des Konings over de omstandigheden waarin moet worden gewerkt in haar rechtsgebied, zijn dan ook niet mals: "Elk redelijk mens, van welke partij, kleur, taal ook, ziet in dat dit bezwaarlijk een goed werkend justitieel apparaat genoemd kan worden."

De procureur des Konings van Halle-Vilvoorde stelt ook remedies voor: "Mijn voorstel is om de taal van de procedure te laten afhangen van de taal van het gebied waar de feiten hebben plaatsgevonden." Voor anderstaligen kan er dan worden gewerkt met vertalers en tolken, zoals dat in andere Nederlandstalige (en Franstalige) gerechtelijke arrondissementen gebeurt. En verder: "Ik blijf pleiten voor een verdere splitsing van het gerechtelijk arrondissement Brussel." "Ik hoop dat daarin hoe dan ook verdere stappen gedaan kunnen worden. Iedereen heeft daar belang bij; de inwoners van Halle-Vilvoorde en al wie in die regio het slachtoffer zou worden van een misdrijf. Binnen Halle-Vilvoorde is er dringend nood aan een justitiesite met een degelijke huisvesting voor het parket, de rechtbank en het justitiehuis." En ze besluit als volgt: "Ik vraag om Halle-Vilvoorde gelijk te schakelen met de rest van Vlaanderen." Dat komt met andere woorden neer op een volledige splitsing van het gerechtelijk arrondissement Brussel. Concreet komt er dan een tweetalig gerechtelijk arrondissement dat samenvalt met het grondgebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, en kan Halle-Vilvoorde samen met Leuven een volwaardig provinciaal gerechtelijk arrondissement vormen, zoals dat in alle provincies het geval is.

De procureur des Konings staat helemaal niet alleen met haar vraag. Zo klonk het bijvoorbeeld op het burgemeestersoverleg Toekomstforum van 5 juni 2019: "De burgemeesters vragen aan de federale regering een volwaardige uitbouw van het veiligheidsbeleid voor de regio:

- Een volwaardige uitbouw van het parket Halle-Vilvoorde, inclusief de volledige overdracht van personeel en de nodige technische mogelijkheden (zoals een labo) om autonoom een efficiënter vervolgingsbeleid te voeren.
- Een eigen 'regio-specifieke' rechtbank voor Halle-Vilvoorde ter versterking van de rechtszekerheid voor de rechtzoekende inwoners. Het zal de efficiëntie van de werking van justitie verbeteren."

In haar regeerakkoord heeft de nieuwe Federale Regering diverse bepalingen opgenomen waarmee perfect aan de verzuchtingen van de procureur des Konings van Halle-Vilvoorde kan worden tegemoetgekomen. De Federale Regering gaat immers het engagement aan met betrekking tot de hervorming van de instellingen om "de komende legislatuur een belangrijke bijdrage [te] leveren (...) aan de verhoging van de efficiëntie en de verdieping van de democratische staatsstructuren" en wil dat "het nastreven van homogene bevoegdheden en efficiëntie" daarbij richtinggevend zijn. Als er één typevoorbeeld bestaat waar het gebrek aan homogeniteit in de structuren tot verregaande inefficiëntie leidt, dan is het wel de manier waarop de rechtsbedeling in het rechtsgebied van Halle-Vilvoorde momenteel moet plaatsvinden. De voorbeelden daarvan zijn legio. Illustratief was onder meer de uitspraak van een Brusselse Franstalige onderzoeksrechter

die in 2018 twee op heterdaad betrapte inbrekers heeft vrijgelaten, ondanks het deskundige en succesrijke politiewerk. Het is een van de vele voorbeelden die de gebrekkige rechtsbedeling in het arrondissement haarscherp aantoon. Door de focus op grootstedelijke problemen worden misdrijven zoals inbraken en oplichting geklasseerd onder 'kleine criminaliteit' en daardoor niet als prioritair behandeld, met heel dikwijls een seponering of vrijlating tot gevolg.

Zoals bekend heeft de huidige regeringscoalitie evenwel geen bijzondere meerderheid in de Kamer en de Senaat om een hervorming van het gerechtelijk arrondissement Brussel door te voeren en het te splitsen in enerzijds een volwaardig Nederlandstalig arrondissement Halle-Vilvoorde, en anderzijds een volwaardig tweetalig arrondissement Brussel. Ze beschikt immers niet over een tweederdemeerderheid en evenmin over een meerderheid in de Nederlandse taalgroep. Anderzijds beschikt ze wel over een ruime meerderheid in de Franse taalgroep. Het lijkt evenwel geen twijfel dat de Vlaamse oppositie bereid zal zijn om de regeringsmeerderheid aan een bijzondere meerderheid te helpen om die hervorming door te voeren.

Zowat alle Vlaamse partijen waren in het verleden voorstander van een volledige splitsing van het voormalige gerechtelijke arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde. Bovendien heeft iedereen er belang bij om in het rechtsgebied Halle-Vilvoorde én in het rechtsgebied Brussel tot een behoorlijke rechtsbedeling te komen. Daarom zijn de indieners van dit voorstel van resolutie van oordeel dat over die kwestie ook vanuit het Vlaams Parlement een sterk signaal aan de Federale Regering moet worden gegeven dat ze daar onverwijld werk van moet maken. Dat is meteen ook het opzet van dit voorstel van resolutie.

Jan LAEREMANS
Klaas SLOOTMANS
Els STERCKX
Chris JANSSENS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° artikel 157bis van de Grondwet;
 - 2° de wet van 19 juli 2012 betreffende de hervorming van het gerechtelijk arrondissement Brussel;
 - 3° de noodkreet van de procureur des Konings van het parket van Halle-Vilvoorde over de structurele onwerkbaarheid van de manier waarop in het rechtsgebied Halle-Vilvoorde recht moet worden gesproken;
 - 4° de oproep van het Toekomstforum Halle-Vilvoorde om werk te maken van een eigen volwaardige rechtbank voor Halle-Vilvoorde;

- overwegende dat:
 - 1° het voormalige gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde met de zesde staatshervorming niet (volwaardig) werd gesplitst;
 - 2° ten gevolge daarvan het gerechtelijk arrondissement Brussel zich nog steeds uitstrekt over twee taalgebieden, meer bepaald het Nederlandse taalgebied, waarvan het arrondissement Halle-Vilvoorde deel uitmaakt, en het tweetalige taalgebied Brussel-Hoofdstad;
 - 3° die situatie niet alleen de integriteit van het Nederlandse taalgebied aantast, maar bovendien leidt tot fundamentele structurele gebreken voor de rechtspleging, waardoor een efficiënte rechtsbedeling in het rechtsgebied Halle-Vilvoorde onmogelijk is;
 - 4° het in het belang van iedereen is dat er een efficiënte rechtsbedeling kan worden gewaarborgd;
 - 5° de Federale Regering in het federale regeerakkoord met betrekking tot de hervorming van de instellingen het engagement is aangegaan om in de huidige zittingsperiode een belangrijke bijdrage te leveren aan de verhoging van de efficiëntie en de verdieping van de democratische staatsstructuren, waarbij het nastreven van homogene bevoegdheden en efficiëntie richtinggevend zijn;
 - 6° een aantal regelingen met betrekking tot het gerechtelijk arrondissement Brussel door grondwettelijke bepalingen alleen bij een bijzondere wet kunnen worden gewijzigd;
 - 7° de huidige Federale Regering weliswaar geen bijzondere meerderheid heeft, maar de Vlaamse oppositiepartijen die kunnen bezorgen als de regering een voorstel van bijzondere wet zou indienen die ertoe strekt om van het rechtsgebied Halle-Vilvoorde een afzonderlijk en volwaardig Nederlandstalig gerechtelijk arrondissement te maken, en van het rechtsgebied Brussel een volwaardig tweetalig gerechtelijk arrondissement te maken;

- vraagt aan de Vlaamse Regering om er bij de Federale Regering op aan te dringen dat ze op korte termijn de volwaardige splitsing van het gerechtelijk arrondissement Brussel en de oprichting van een Nederlandstalig gerechtelijk arrondissement Halle-Vilvoorde realiseert.

Jan LAEREMANS
Klaas SLOOTMANS
Els STERCKX
Chris JANSSENS